



Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Havlíčkův Brod 31. 12. 2013
čj. UKZUZ 000412/2014

Oblastní odbor SRS
Konečná 1930
580 01 Havlíčkův Brod

Zpráva č. 20 oblastního odboru HAVLÍČKŮV BROD o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 28. 10. – 31. 12. 2013

1. Počasí

Prvních deset dnů ještě doznávalo příjemné podzimní počasí s maximálními teplotami nad 10 °C (v teplejších oblastech byly zaznamenány teploty těsně pod 20 °C). Poté následovaly asi dva týdny s teplotními maximy od 5 °C do 10 °C. V tomto období klesaly minimální teploty poměrně často pod nulu, ale ne více než 2-3 °C. Závěr listopadu byl ve znamení výraznějšího ochlazení a až do konce roku docházelo ke střídání teplejších a chladnějších několikadenních období. Poslední výrazné ochlazení bylo od 17. do 22. 12. ale po něm následovalo velmi teplé období trvající prakticky až do konce roku, kdy teploty klesaly pod bod mrazu pouze výjimečně. V průběhu prosince byla velmi častým jevem teplotní inverze se všemi průvodními jevy (jinovatka, námrazy, mrznoucí déšť apod.). Vláhově bylo celé sledované období podprůměrné a výraznější sněhové srážky se vyskytly pouze na konci listopadu a začátku prosince. Ve stejném období byly na většině území zaznamenány silné větrné poryvy způsobující škody na solitérech i lesních porostech.



Výskyt škodlivých organismů a poruch

Byla ukončena sklizeň cukrovky a kukuřice na zrna a u obou plodin byly výnosy negativně ovlivněny počasím v průběhu vegetace. Výrazně méně bylo sklizeno i silážní kukuřice a to nejen z důvodu nižšího vzrůstu rostlin, ale i vlivem značných ztrát při sklizni způsobených „přilehnutím“ porostů kvůli silným větrům během vegetace.

OBILNINY

Dlouhý a spíše suchý průběh podzimu prodloužil možnost setí ozimů, Ne všechny zaseté plochy však přicházejí do zimního období v optimální růstové fázi. Zatím nebyl potvrzen žádný výskyt virových chorob a nebyly zjištěny ani výrazně zvýšené počty křísků.

PŠENICE OZIMÁ (RF 13-23 BBCH)

(fáze 3. listu: 3. list rozvinutý – třetí odnož viditelná)

Ve většině okresů byly na nově založených porostech zjištěny první výskyty **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)**, ve všech případech byly výskyty hodnoceny jako lokální a slabé.



V okrese Svitavy /lokalita Osík 3.12./ byly ojediněle na okrajích porostů hodnoceny výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** jako střední.

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením desetkrát.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se na podzim zjistí více než 200 užívaných východů z nor na 1 ha.

Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) tři dny před zahájením aplikace přípravku oprávněnému uživateli honitby a rostlinolékařské správě a projednat opatření k ochraně zvěře s oprávněným uživatelem honitby.

JEČMEN OZIMÝ (RF 13-30)

(fáze 3. listu: 3. list rozvinutý – začátek sloupkování: hlavní odnož i vedlejší odnože se zřetelně napřimují a počínají se prodlužovat, klas vzdálen od odnožovacího uzlu min. 1 cm)

V okresech Náchod /lokalita Slavětín/, Rychnov nad Kněžnou /lokality Častolovice, Lično a Opočno/ a Trutnov /lokalita Bílé Poličany/ bylo ve zvýšené míře pozorováno **žluté zbarvení porostů** způsobené přemokřením a nedostatkem vzduchu v půdě. Tento jev byl lokálně zaznamenán i v ostatních okresech sledované oblasti.

První výskyty **padlí ječmene (*Blumeria graminis*)** byly zjištěny v okresech Hradec Králové /lokalita Lhota pod Libčany 19.11./, Náchod /lokalita Červená Hora 1.11./, Pardubice /lokalita Staré Čívce 5.11./, Rychnov nad Kněžnou /lokalita Přepychy 12.11./ a Trutnov /lokalita Bílé Poličany 11.12./ . Pouze v okrese Rychnov nad Kněžnou byla intenzita napadení hodnocena jako střední.

První, ale pouze slabé výskyty **sít'ovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** byly zaznamenány v okresech Náchod /lokalita Červená Hora 1.11./, Pardubice /lokalita Staré Čívce 5.11./, Rychnov nad Kněžnou /lokalita Přepychy 12.11./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Vysoké Mýto 20.11./.

V okresech Havlíčkův Brod /lokalita Česká Bělá 26.11./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Vysoké Mýto 29.11./ byl zjištěn první výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)**.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 15-30 BBCH)

(5. pravý list vyvinutý - počátek prodlužovacího růstu)

Střední výskyt **fómového černání stonku (*Leptosphaeria maculans*)** byl pozorován v okresech Náchod /lokalita Spy 3.12./, Svitavy /lokalita Hradec nad Svitavou 19.11./ a Rychnov nad Kněžnou /lokalita Mělčany 1.11./ . Jako slabé byly hodnoceny výskyty v okresech Chrudim /lokalita Podlíšťany 28.11./, Jičín /lokalita Bílé Poličany 11.12./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Vysoké Mýto 20.11./.

Ve fázi přizemní listové růžice (15–26 BBCH) se při úhlopříčném průchodu porostem na 10 místech prohlíží vždy 2 za sebou rostoucí rostliny. Z každé rostliny se hodnotí 2 listy (přednostně se vybírají listy s příznaky napadení).

Za škodlivé se považuje napadení při indexu napadení 5 a více %.

V okrese Trutnov /lokalita Bílé Poličany 11.12./ byl na okrajích porostu pozorován slabý výskyt **šedé plísnovitosti brukvovitých (*Botrytis cinerea*)**.

Na stejné lokalitě byl na listech zjištěn silnější výskyt požerků a jednotlivě i kukel **zápředníčka polního (*Plutella xylostella*)**. První výskyty larev tohoto škůdce byly hlášeny i z okresů Pardubice /lokalita Přelouč 5.11./ a Rychnov nad Kněžnou /lokalita Mělčany 1.11./.



V okrese Ústí nad Orlicí /lokality Choceň, Řepníky, Svatý Jiří a Vraclav 20.11./ byly především v porostech založených na lehkých a záhřevných půdách zjištěny pozerky způsobené larvami **květilky zelné (*Delia radicum*)**.

Slabý výskyt min způsobených **pilatkou řepkovou (*Athalia rosae*)** byl pozorován v okrese Hradec Králové /lokality Dobřenice 19.11./.

Výskyt housenic na padesáti rostlinách při průchodu porostem se pozoruje v růstové fázi po vytvoření listové růžice.

Nepřímá ochrana: likvidace brukvovitých plevelů a posklizňových zbytků. Kritické číslo je 1 a více housenic průměrně na jednu rostlinu. Obvykle stačí ošetření v ohniscích výskytu od vzejití do konce října.

Při probíhajícímu monitoringu výskytu dospělců a vajíček **mšice zelné (*Brevicoryne brassicae*)** byly zatím zjišťovány pouze nulové /okresy Jičín, Pardubice a Svitavy/ nebo slabé výskyty – Hradec Králové /lokality Lhota pod Libčany/, Chrudim /lokality Podlíšťany/, Náchod /lokality Spy/ a Rychnov nad Kněžnou /lokality Křivice/.

V období od 25.11. do 10.12. se při průchodu porostem na padesáti rostlinách sleduje počet napadených rostlin mšicí zelnou.

Použití přípravku Stutox z důvodu silného výskytu **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** bylo hlášeno z okresu Havlíčkův Brod /lokality Kochánov 14.11./ a lokálně střední výskyt tohoto škůdce byl pozorován v okrese Hradec Králové /lokality Nový Bydžov 11.12./.

Pozorování a ošetření viz. pšenice ozimá.

PÍCNINY, PASTVINY, LOUKY, TTP

VOJTĚŠKA (RF 25 BBCH)

(prodlužovací růst lodyh příp. listová růžice vytvořena)

Střední výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byly zjištěny v okresech Hradec Králové /lokality Humburky 18.11./, Rychnov nad Kněžnou /lokality Dobruška 5. 11./ a plošně v nižších a středních polohách okresu Svitavy. Lokálně silné výskyty byly pozorovány v okrese Svitavy /lokality Litomyšl 28.11./

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se na jaře zjistí více než 50, v létě více než 300 a na podzim více než 1000 užívaných východů z nor na 1 ha. Pozor, ošetřovatel porostu je povinen oznámit použití přípravků pro hubení hlodavců (rodenticidy) tři dny před zahájením aplikace přípravku oprávněnému uživateli honitby a rostlinolékařské správě a projednat opatření k ochraně zvěře s oprávněným uživatelem honitby.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 00 BBCH)

(zimní dormance, pupeny uzavřeny a kryty šupinami)

V okrese Jičín /lokality Miletín 13.12./ byl zjištěn výskyt vajíček **mery jabloňové (*Cacopsylla mali*)**, **svilušek (*Tetranychidae*)** a kulovitých peritécií rážovky rakovinové, původce **nektriové korové nekrózy jableň (Nectria galligena)**.



OKRASNÉ DŘEVINY

BRSLÉN

Při sledování výskytu vajíček **mšice makové (*Aphis fabae*)** na zimních hostitelích byl zjištěn silný výskyt pouze v okrese Trutnov /lokalita Bílé Poličany 11.12./ a střední výskyty v okresech Chrudim /lokalita Podlíšťany 5.12./ a Jičín /lokality Lázně Bělohrad 10.12. a Vrbice 13.12./. Z ostatních okresů sledované oblasti přišla hlášení o velmi slabých nebo nulových výskytech.

Pro osazení brslenů zimními vajíčky mšice makové se zjišťuje

a) celkový počet brslenů na lokalitě

b) z toho počet neosazených (do 5 vajíček kolem 1 pupenu)

c) z toho počet osazených (nad 5 vajíček kolem 1 pupenu a další vajíčka na kůře větvíček)

Brsleny s méně než 5 vajíčky na 1 keř se považují za neosazené. Prognóza slabého výskytu platí pro lokality s méně než 40 % osazených brslenů, středního výskytu s 40–60 % osazených brslenů a při osazení více než 60 % brslenů lze očekávat silný výskyt.

Ošetření se signalizuje u semenaček při zjištění prvních larev mšice makové se základy křídel, u technické cukrovky při ukončení hlavního přeletu, tj. když 95 % okřídlených mšic opustilo brsleny.

V okrese Jičín /lokalita Jičín Sedličky 17.9., výsledek rozboru 15.11./ byl v okrasné školce na větvích a kmenech platanů (*Platanus x hispanica*) zjištěn a laboratorně potvrzen první výskyt **kloubnatky (*Cucurbitaria platanī*)**, sekundárního patogena, který se do rostlin dostává přes poraněnou kůru.

Za oblastní odbor zpracoval: Ing. Jiří Jůzl